

Forhandling med Ministeriet for at komme til Enighed om Grundloven, et Forslag, der gik ud paa at grundlovsfæste en Bestemmelse om Referendum udover den Bestemmelse, som vi alle er enige om, og som kun vedrører Ændringer i den Grundlov, vi her vedtager. Men jeg gør opmærksom paa, at Forhandlingerne, der er førte om dette Spørgsmaal, har resulteret i, at den Paragraf er taget ud af Grundlovsforslaget. Og naar man nu siger, at man kan alligevel indføre Referendum, vil jeg dertil svare: Jeg har altid været i Tvivl om, hvorvidt Referendum kunde indføres efter den gamle Grundlov. Man siger, at det, der kunde ske under den gamle Grundlov, kan ske under den nye, vi her staar i Begreb med at vedtage. Men jeg gør da opmærksom paa, at der er den Forskel paa før og nu, at der her har foreligget Forslag om den Sag, men at det Forslag er taget tilbage under de Forhandlinger, der er førte, og det vilde ikke være med Grundlovens Forudsætninger for Øje, ej heller med Resultatet af de Forhandlinger for Øje, der har været førte om Referendum, at man, som nogle mener, kan indføre Referendum, naar denne Grundlov er vedtaget. Det finder jeg Anledning til at gøre opmærksom paa. Jeg antager ikke, at det Spørgsmaal vil komme til at spille nogen særlig Rolle i Fremtiden, men her har jeg en afvigende Opfattelse fra den, der er fremkommet fra anden Side, ogsaa fra den, der nu fremkom fra den højtærede Konseilspræsident, hvis Udtalelser om Grundlovsforslagets Indhold og Betydning jeg ellers kan tiltræde.

Det, der er sket ved de Forhandlinger, der nu er førte, er altsaa, at der er tilvejebragt Overenskomst imellem alle Partier paa Rigsdagen, saa at den Grundlov, der her forhandles i Dag, og som sikkert vil blive vedtaget med saa godt som alle Stemmer i dette Ting, ikke længere er et enkelt Partis Grundlov, men det er Rigsdagens Grundlov, og det sætter jeg overordentlig stor Pris paa. Vi gaar ud til Befolkningen og beder om Befolkningens Billigelse af den Grundlov, som nu ikke er noget enkelt Partis, men som er alle Partiers Forslag.

Man har fra enkelte Sider anket over de Indrømmelser, der er gjorte af de gamle Grundlovspartier for at naa en saadan Overenskomst. Jeg vil derom sige, at i Forhold til det, der er opnaaet, er Indrømmelserne Bagateller. Det store, der er opnaaet, er nemlig, at vi nu giver det danske Folk tilbage en Grundlov, der

hviler paa den lige og almindelige Valgræt. Det er den Tap, hvorefter alle Forhandlinger har drejet sig. Det er det Princip, den Idé, som vi fra de ældste, der har været med i henved 50 Aar i Kampen for at hævde dette Princip, til de yngste, der nylig er traadt ind i vore Rækker, har kæmpet for, fordi vi har ment og følt, at der skete det danske Folk Uret i 1866, da man efter de blodige Nederlag og efter det store Tab af de Hertugdømmer, der gik fra os, maatte taale den Ydmydelse, der fulgte af Grundloven af 1866. Vi staar nu ved en Sejr for dette Princip, og det er mit Haab, som det er mit Ønske, at det vil vække og styrke Ansvarsfølelsen hos hele det danske Folk. Nu er der ikke Privilegier, som man kan krybe i Skjul bagved, der er ingen Skanse, der kan kaldes Privilegier, at storme. Vi bliver alle lige for Loven, Mænd og Kvinder: saa snart de har opnaaet den Valgretsalder, der kræves til Folketinget og Landstinget, er her alle lige. Det, der vil dele os i Fremtiden, bliver ikke en Kamp for eller imod Privilegier, men en Kamp om de Anskuelser, som vi hver for sig har tilegnet os. Vi vil nu komme til at leve under en Forfatning, der viser, at vi er et Folk, der ikke er splittet i Stænder, men et Folk, der staar lige for Loven, og de Kampe, der vil blive ført — for der vil altid blive ført Kampe om de forskellige Grundudsætninger og Anskuelser —, vil blive ført under helt andre Former end dem, hvorunder den politiske Strid hidtil er ført. Og jeg haaber, at der i vore lovgivende Forsamlinger vil blive en hel anden Tone end den, der tidt har hersket her under vore Forhandlinger. Jeg haaber, at naar der i Danmark skal fejres Grundlovsfest den 5. Juni nu og i Fremtiden, vil det ikke være et enkelt Parti, der holder Grundlovsfest, men selve det danske Folk i videste Udstrækning.

Hammerich: Adskillige af de Udtalelser, der er faldet, kunde opfordre mig til ogsaa at fremsætte nogle Udtalelser, men jeg gaar ud fra, at Forhandlingerne i Dag kun har til Formaal at bringe Lovforslaget uforandret videre til anden Behandling og derefter til tredje Behandling, og at det er naturligst, at Motivering af Partiernes og de enkeltes Stilling ved den endelige Afstemning fremkommer ved tredje Behandling.

Hermed sluttede Forhandlingen.